

"Binlerle, milyonlarla âyineler nuruna mukabil gelse, bir tek âyine gibi inkısam etmeden bizzât her birinde cilve-i misaliyesi bulunur. Eğer âyinenin istidadı olsa, Güneş azametiyle onda âsârını gösterebilir. Bir şey, bir şeye mani olamaz. Binler, bir gibi ve binler yere, bir yer gibi kolay girer. Her bir yer, binler yer kadar o güneşin cilvesine mazhar olur." İzah eder misiniz?

Güneş tek ve bir olmasına rağmen aynı anda milyonlarca parlak nesne üzerinde yansıyabiliyor. Bir nesne üzerinde yansımaları başka bir nesne üzerinde yansımalarına engel ve mani olmuyor.

Mesela, güneş aynı anda hem Akdeniz hem de Karadeniz üzerinde yansıyabiliyor. Akdeniz güneşin Karadeniz'in üzerinde yansımalarına engel teşkil etmiyor. Yer yüzündeki göller, nehirler, ırmaklar ve başka deniz ve okyanuslarda cabası. Yani güneş aynı anda trilyonlarca parlak nesne üzerinde yansıyabilir.

Şimdi güneşin insan gibi akıllı ve şuurdu olduğunu farz edelim ve ışığındaki yedi rengi *ilim, irade, kudret, görme, işitme, hayat ve kelim* olarak hayal edelim. Güneş o zaman ne kadar nesneye yansıyor ise, hepsi ile aynı anda hem konuşur hem onları işitir hem onları görür hem onları irade ve kudreti ile sevk ve idare edebilir.

Güneşin bu vaziyeti Allah'ın bir anda sayısız eşyayı nasıl sevk ve idare ettiği konusunda insan aklına bir ipucu bir kolaylık olması içindir. **Allah'ın ilim, irade, kudret, görme, işitme, hayat ve kelim sıfatları sonsuz olduğu için, her bir eşya yanında hazır ve nazırdır.** Sıfatların sonsuzluğu, bir eşyanın yanında olması diğer eşya yanında olmasına engel olmadığına bir delil oluyor. Çünkü sonsuz sıfatlarda derece ve makam olmaz, bu yüzden sonsuz kudret ya da ilim karşısında bir şeyle her şey eşittir.